

Vergaderjaar 2021–2022

35 724

Initiatiefnota van het lid Palland over familiebedrijven

Nr. 19

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 juni 2022

Bijgaand stuur ik uw Kamer mijn reactie op twee moties ingediend tijdens het Notaoverleg familiebedrijven van 11 oktober 2021 (Kamerstuk 35 724, nr. 14).

Achtergrond bedrijfsoverdrachten bij (familie)bedrijven

Elke ondernemer komt op een gegeven moment voor de vraag te staan wie hem/haar gaat opvolgen in het (familie)bedrijf. Het is niet meer een vanzelfsprekendheid dat kinderen of familie het bedrijf overnemen. Hierbij spelen verschillende factoren een rol. Er wordt misschien zakelijker naar het bedrijf gekeken en kinderen hebben soms andere interesses.

De markt voor bedrijfsovernames is momenteel volop in beweging. Bedrijven breiden uit, nemen andere bedrijven over of laten zich overnemen ten behoeve van opschaling, expansie en internationale activiteiten. De keuze wordt ingegeven door de dynamiek in het bedrijfsleven, schaalvergroting en de onderlinge concurrentie. Zo blijkt uit een recent onderzoek van Marktlink¹ dat een recordaantal Europese ondernemers de verkoop van het bedrijf overweegt. In Noord-Europa is bijna 80 procent van de ondernemers van plan om het bedrijf binnen tien jaar over te dragen. Dit percentage was nog nooit zo hoog. Ook in Nederland blijft dit fors, namelijk 73 procent. Gelijktijdig dachten Nederlandse bedrijfseigenaren ook niet eerder zo nadrukkelijk na over het kopen van een onderneming: 70 procent speelt momenteel met die gedachte. Een kwart van de Nederlandse ondernemers geeft de voorkeur aan bedrijfsopvolging door een familielid. Driekwart van de Nederlandse ondernemers verkoopt het bedrijf meteen aan een derde partij als de juiste prijs wordt

¹ Recordaantal Europese ondernemers overweegt verkoop van het bedrijf – Marktlink

geboden. Dit kan zijn aan een ander (familie)bedrijf, een private equity partij of aan een medewerker.

Motie-Amhaouch-Stoffer

De motie van de leden Amhouach en Stoffer (Kamerstuk 35 724, nr. 9) verzoekt de regering, in overleg met relevante partijen, zoals de Kamer van Koophandel, FBNEd en andere ondernemersorganisaties, de mogelijkheden te verkennen om bedrijfsoverdracht bij ondernemers beter en breder onder de aandacht te brengen.

Een ondernemer moet tijdig beginnen het bedrijf verkoop klaar te maken. Meestal neemt een overdracht 5 tot 7 jaar in beslag. De levensvatbaarheid van een bedrijf speelt een rol bij de verkoop. Bij familiebedrijven spelen emotionele aspecten door de familierelaties mee. Grotere bedrijven hebben vaak de kennis in huis om een dergelijk proces goed vorm te geven of weten makkelijker de juiste kennisspartners te vinden. Bij kleine bedrijven verloopt dit proces moeizamer. Op de site van KVK/Ondernemersplein staat informatie over bedrijfsopvolging c.q. bedrijfsoverdrachten. Hier kunnen ondernemers informatie vinden hoe het proces van overdracht vorm te geven.

Een voorbeeld om kleine ondernemers te helpen bij bedrijfsoverdrachten is de aanpak met een pilot en beleid door Provincie Utrecht. Uit de pilot bleek dat ondernemers met name moeite hebben om los te laten en het overnameproces onderschatten. Dit maakt dat overnemende partijen of opvolgers ook blijven aarzelen en niet doorpakken. De waan van de dag laat geen ruimte om na te denken.

Bij een bedrijfsoverdracht zijn vaak meerdere adviseurs betrokken. Ondernemers die nog geen adviseur hebben in hun netwerk of niet weten welke adviseurs nodig zijn bij een bedrijfsoverdracht kunnen terecht op de KVK-website: Hulp bij bedrijfsoverdracht (kvk.nl). Voor familiebedrijven is het belangrijk dat er bij de advisering ook aandacht wordt besteed aan de onderlinge relaties in een familie c.q. emotionele kant. Om hier op in te spelen hebben adviseurs voor familiebedrijven zich verenigd in het Nederlands Gilde van Familiebedrijfsspecialisten.

Ondernemersorganisaties besteden via hun communicatiekanalen (o.a. websites en nieuwsbrieven) regelmatig aandacht aan familiebedrijven en alle aspecten die daarbij een rol spelen zoals het belang van een familie-statuuut. Bij onder andere FBNEd kunnen ondernemers van een familiebedrijf opleidingen en trainingen hierover volgen. Ook commerciële partijen bieden dit aan.

Motie-Amhaouch-Grinwis

De motie van de leden Amhaouch en Grinwis (Kamerstuk 35 724, nr. 10) verzoekt de regering om samen met het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten andere decentrale initiatieven rondom familiebedrijven te verkennen en goede voorbeelden te verzamelen en te delen.

Er zijn tal van initiatieven in het land om ervaringen met het leiden van een familiebedrijf of het overdragen ervan te delen. De in de motie genoemde MKB-deals van Overijssel en Limburg besteden aandacht aan familiebedrijven en bedrijfsopvolging (zie ook Kamerstuk 35 724, nr.4). De Jonge Noordelijke Ondernemers (JNO) en VNO-NCW MKB Noord hebben vorig jaar een bijeenkomst georganiseerd over het opvolgen of overdragen van het familiebedrijf met als doel om ervaringen en inzichten

over bedrijfsoverdracht te delen in een kleine, vertrouwde en interactieve setting. Er bestaan in Limburg, Brabant, Zeeland, Noord-Holland en Gelderland gildes voor familiebedrijven die een platform leveren aan de deelnemers om ervaringen uit te wisselen. In de bijlage vindt uw Kamer een overzicht van initiatieven op het gebied van (bedrijfsopvolging bij) familiebedrijven. Aan dit overzicht hebben meerdere partijen meegewerkt en het is gedeeld met nationale en regionale beleidsmakers via het Kennisnetwerk Regionale Economie van het Platform³¹.

Hiermee is de dienstverlening vanuit overheid rondom bedrijfsoverdracht / bedrijfsopvolging op orde. Gezien de vele mogelijkheden die er reeds zijn voor familiebedrijven, zie ik geen reden om aanvullende activiteiten vanuit de overheid te ontplooiën.

Ten aanzien van de evaluatie van de fiscale bedrijfsopvolgingsregelingen, verwijs ik naar mijn brief aan de Tweede Kamer van 25 mei 2022 (Kamerstuk 35 925 IX, nr. 30) waarmee het kabinet de resultaten van het onderzoek deelt en aangeeft dat er op een later moment een inhoudelijke reactie komt.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens